

Preek over Prediker 4:7-12

- 8 februari 2015
- Kees van Dusseldorp
- Start themaweeek 'relaties'

Liturgie:

Votum en groet

Ps.91:1,5

Wetslezing

Gz.156

Gebed

Lezen: Pred.4:7-12

1 Joh.4:11-21

Ps.22:1,2 [Wiekslag 5-8]

Kindermoment

Ps.22:4

Preek Pred.4:9a

Opw.378

Gebed

Collecte

Ps.133

Zegen

Kindermoment groep 3,4,5

Wie is er wel eens een klein poosje alleen thuis?
En wie vindt dat best wel eens spannend?

Veel mensen zijn liever niet alleen.
Misschien jij ook wel.
Wie vindt samen spelen leuker dan alleen spelen?
Waarom? Je kunt veel meer spelletjes samen doen dan alleen.
Je kunt ook plezier hebben met z'n tweeën. Alleen lukt dat minder.
Tja, natuurlijk kun je ook wel eens ruzie maken.
Maar meestal is het leuker om samen te zijn.
Vaak is het ook veel handiger. Want twee ... weten meer dan één.

Dat staat ook in de Bijbel. Met drie mooie voorbeelden.
Dat gaan we proberen te laten zien.
Wie van jullie doet wel eens een toneelstukje?

Het eerste voorbeeld. ... wil jij uitbeelden wat ik vertel? [een jongen]
Je bent alleen en maakt een wandeling door het bos. Maar dan stap je opeens in een kuil.
Je valt en je breekt je been. Au! Dat is lastig! Hoe kom je nu weer overeind? Hoe kom je weer thuis?
Oké, nu ben je niet alleen, maar is er een vriend bij je. Je valt en breekt je been. Au! Maar wat doet jouw vriend?

Het tweede voorbeeld. ... willen jullie uitbeelden wat ik vertel? [drie meisjes]
Je staat buiten en de deur is dichtgefallen. Het vriest en het sneeuwt. Je krijgt het ontzettend koud. Je staat te trillen en te bibberen. Brrr. Hoe word je nu weer warm?
Oké, nu ben je niet meer alleen, maar is er een vriendin bij je. Je staat weer buiten in de sneeuw te bibberen. Brr. Maar wat doet jouw vriendin?

En het derde voorbeeld. ... ik heb twee personen nodig.
Je bent lekker met de bal aan het spelen. Komen er ineens een grotere jongen aan, die de bal af wil pakken. Als je alleen bent, ga je het niet redden. Je staat met lege handen.
Oké, nu ben je niet meer alleen, maar er is een vriend bij je. Daar komt die grote jongen weer aan. Gaat het hem nu weer lukken? Wat doet je vriend?

Mooie voorbeelden in de bijbel.
Het is beter om met z'n tweeën te zijn, dan alleen.
Daarom is het ook fijn om vrienden te hebben.
Ik ga daar in de preek nog meer over zeggen.
Maar één ding verklap ik alvast: je bent helemaal blij als je weet dat je nooit alleen bent, maar dat God altijd bij je is.
Vooral als je je eenzaam voelt, is het fijn om dat te weten.
God laat je nooit alleen.

Daarvan gaan we zingen: Ps.22:4

Gemeente van Christus,

** beter met z'n tweeën dan alleen

Wie heeft wel eens een preek gehoord over het drievoudige snoer? En hoe vaak was dat niet in een trouwdienst? Die tekst staat met stip op één in de lijst van meest favoriete trouwteksten. In mijn archief zie ik dat ik inmiddels twaalf keer in een trouwdienst over deze tekst hebt gepreekt. Dat snap ik heel goed. Want het is een prachtig beeld: een drievoudig snoer, de bruid, de bruidegom en God. Drie strengen die tot één koord gevlochten zijn, dat daardoor niet stuk te trekken is.

Hoe populair ook, in deze tekst gaat het niet over het huwelijk. Tenminste niet in de eerste of tweede plaats. Dat zeg ik ook altijd wel in een trouwdienst, maar ja, iedereen kijkt toch steeds naar het bruidspaar. Toch is het wel mooi om eens naar deze tekst te luisteren in een gewone kerkdienst. Waar niet een bruidspaar vooraan zit, maar waar iedereen zich persoonlijk laat aanspreken. Want deze wijsheid uit het bijbelboek Prediker geldt voor iedereen persoonlijk.

Je kunt beter met z'n tweeën zijn dan alleen. Ieder mens heeft een ander nodig. Dat geldt niet alleen voor getrouwde mensen, maar net zo goed voor ongetrouwde mensen, voor weduwen en weduwnaren, voor gescheiden mensen, voor jongeren en kinderen. Ieder mens heeft een ander nodig. Eenzaamheid is een groot probleem in onze samenleving. Een derde van de volwassenen voelt zich wel eens eenzaam. En een miljoen mensen in Nederland voelt zich sterk eenzaam. We zien het als een groot probleem. De wijsheid van Prediker geldt ook vandaag. Je kunt beter met z'n tweeën zijn dan alleen.

Zo heeft God de mens geschapen. 'Het is niet goed dat de mens alleen is', zei God na de schepping van de eerste mens. Heel bijzonder dat God in de goede wereld van het paradijs zegt dat iets niet goed is. In het paradijs wordt dat opgelost door de schepping van de vrouw en de instelling van het huwelijk. Hier in de Prediker worden familiebanden genoemd en vrienden. Relaties zijn er in soorten en maken. De mens is gemaakt op het samen-zijn. Natuurlijk ben je nergens meer samen dan in een huwelijk. Maar het is niet de enige vorm waarin mensen iets voor elkaar betekenen.

** relaties geven het leven betekenis

Samen zijn is beter dan alleen zijn. Dat klinkt nog wat algemeen, wat simpel. Is dit nu wijsheid van God? Wat heeft God er nu mee te maken? Nou, de wijsheid in het boek Prediker is wel wijsheid van de God die de mens heeft bedacht en gemaakt. Als de Schepper tegen ons zegt: 'je kunt beter samen zijn dan alleen', dan kunnen we in zijn Woord misschien ook iets ontdekken waarom dat zo is. Een ander geeft het leven betekenis. Mensen hebben mensen nodig.

De Prediker laat deze wijsheid horen tegen een bijzondere achtergrond. In zijn boek klinkt de grondtoon dat het leven zo zinloos lijkt. Hij kijkt rond in de wereld om te ontdekken wat zinvol is en wat niet. En eigenlijk ontdekt hij overal verspilde moeite en vruchteloze inzet. Als je het boek leest, dan komt het soms bijna pessimistisch en deprimerend over. 'Alles is lucht en leegte, de mens heeft eigenlijk niets aan al zijn getob en gezwoeg.'

Ik denk dat iedereen hiervan wel iets herkent. Dat je soms denkt: Waar doe ik het voor? Waar leef ik voor? Wie zit er op mij te wachten? De Prediker wijst ons erop, dat dit wordt opgelost door mensen aan wie je verbonden bent. Hij geeft het voorbeeld van iemand die maar werkt en werkt, zonder dat hij iets heeft met een ander. Dat heeft geen enkele zin, schrijft de Prediker, hoe rijk die man ook wordt van al zijn werk.

Je inspanningen hebben dus wél zin, als je je zich verbonden weet aan een ander. Zo belangrijk zijn menselijke relaties. Ze geven je leven betekenis. Je doet het ergens voor. Je doet het voor een ander. Voor je man of vrouw. Voor je kinderen of je ouders. Voor vrienden of patiënten. Voor bewoners of cliënten. Mensen hebben mensen nodig. Het geeft je leven betekenis. In een wereld waarin veel zinloosheid en leegte is. Waarin je je druk kunt maken over grote vragen en ingewikkelde problemen. Waarin je verbijsterd en verstomd staat te kijken bij ellendige ziekte en schrijnend onrecht. In die wereld verwijst de Prediker je naar de mensen om je heen. Met goddelijke wijsheid.

Begin in het kleine. In je eigen leven. Kijk naar de mensen die je lief zijn. Naar de vriendin die je opzoekt, naar het kind dat naar je vraagt, naar je vrouw die op je wacht. Kijk naar de klasgenoot die je hulp nodig heeft, naar de collega die blij is je te zien. Kijk naar je vader die veel alleen zit, kijk naar je nichtje die ziek is. Voor hen heeft je leven betekenis. Ook al zie je dat misschien niet altijd. Hoe groot je vragen of problemen ook zijn. Begin in het kleine, kijk naar mensen in je omgeving. Zij geven je leven betekenis. Mensen hebben mensen nodig.

**** en helpen je het leven te leven**

Dat is deel één van de levenswijsheid die de Prediker ontwikkeld. Het tweede deel gaat daarop verder: menselijke relaties heb je nodig om te leven. Gewoon praktisch kun je het in je eentje niet volhouden. Daarin spreken die prachtige voorbeelden van de Prediker voor zichzelf.

De Prediker zegt: Als je alleen bent, en je valt, dan kom je niet meer overeind. Als er een ander is, dan trekt die je weer overeind. Je ziet het voor je. Maar je kunt ook figuurlijk struikelen: als jij zwak bent, of ziek, dan beurt de ander je weer op. Als jij in je valkuil trapt en een grove fout maakt, dan kan de ander daarin corrigeren, vergeving schenken en herstel mogelijk maken. Als jij geestelijk struikelt, brengt de ander je weer naar Christus. Een ander helpt je om het leven te leven.

De Prediker zegt: Als het 's nachts koud is, word je in je eentje niet warm. Als er een ander is, dan kruip je dicht tegen elkaar aan voor wat warmte. Je ziet het voor je. Maar je kunt het ook figuurlijk koud hebben: als jij je rot voelt, dan geeft de liefde van de ander weer nieuwe moed. Als jij je zich onzeker voelt, geeft het begrip van de ander weer rust. Als jij het geestelijk koud hebt, blijft de ander voor je bidden. Een ander helpt je om het leven te leven.

De Prediker zegt: Als je aangevallen wordt dan red je het in je uppie niet. Als er een ander bij je is, dan houd je stand. Je ziet het voor je. Maar je kunt ook figuurlijk aangevallen worden: als jij onder zware druk staat, kan de ander je steunen. Als de verleiding sterk

wordt, bewaart de ander je voor zonden. Als jij geestelijk wordt aangevochten, dan helpt de ander je om erdoor heen te komen. Een ander helpt je om het leven te leven.

Ook hier geldt dat de Prediker het leven schetst als een hard bestaan, waarin je struikelt, het koud krijgt en aangevallen wordt. Het leven kent gelukkig ook andere tijden. Maar er zijn ook moeilijke momenten. Juist dan blijkt dat je anderen nodig hebt. Niet alleen handig, maar ook nodig om te leven.

**** het geheim zit in de liefde**

Je kunt beter met zijn tweeën zijn dan alleen. Dat is de wijsheid van de Prediker. Want mensen om je heen geven je leven betekenis. En mensen om je heen maken het leven mogelijk. Toch ga ik nog iets te snel. Want dit positieve geldt niet voor alle relaties. Je hebt alleen iets aan een ander, als er sprake is van liefde.

Het is niet waar dat twee mensen samen altijd sterker zijn dan één. Als twee mensen het elkaar moeilijk maken, wordt er geen kracht opgebouwd, maar afgebroken. Als twee mensen elkaar niet steunen, maken ze elkaar kapot. Als twee mensen niet investeren in verbondenheid, ontstaat er afstand en eenzaamheid. Samen zijn werkt alleen als je op een ander gericht bent, als je een ander wilt helpen. Oftewel: als er sprake is van liefde. Liefde als van Jezus. Liefde om te dienen. Liefde, dat is het woord dat in Prediker niet wordt genoemd. Maar dat wel degelijk de verborgen kracht is. Daardoor krijgen relaties de meerwaarde die de Prediker bedoeld.

Als je struikelt kan iemand je gewoon laten liggen. Als je het koud hebt, kan iemand afstand houden. Als je aangevallen wordt, kan iemand de andere kant op kijken. Het gebeurt op allerlei manieren. Wat kun je teleurgesteld raken als goede vrienden het laten afweten. Wat kun je eenzaam voelen als je man of je vrouw van je vervreemt.

Relaties en liefde horen bij elkaar. Maar trek dan niet de conclusie: als de liefde verdwijnt, is de relatie over. Trek juist de andere conclusie: als de relatie slechter loopt, investeer dan in liefde. En begin bij jezelf. Daar ben je nooit te oud voor. Ga naar Jezus Christus die ons heeft geleerd wat liefde is. De liefde die bereid is om te dienen. Die iemands zonden vergeeft, die iemands tekorten aanvaardt, die aan iemands behoeften tegemoet komt. Zonder liefde blijven relaties leeg. Dat geldt voor verkering en huwelijk. Maar ook voor de verhouding tussen ouders en kinderen, kinderen en ouders. Het geldt voor vriendschappen en familieleden, en voor burens en gemeenteleden. Een mens leeft in veel relaties en netwerken. Natuurlijk is er veel verschil in al die relaties. Maar liefde is nodig om menselijke verhoudingen vruchtbaar te maken. Laat de liefde van Jezus Christus in al die verhoudingen leven!

**** Christus is de ander**

Als die naam van Jezus Christus nu toch gevallen is, dan moet over hem ook nog iets anders worden gezegd. Door hem ben je nooit alleen. Die wijsheid van het boek Prediker, 'je kunt beter samen zijn dan alleen', laat God op een bijzondere manier laten zien door Jezus Christus.

Wie bij Jezus hoort, staat nooit alleen. Hij draagt de naam 'Immanuel', die God-met-ons betekent. Jezus kwam naast ons staan door mens te worden. Hij kent het leven, weet wat beproevingen zijn, heeft oog voor verdriet en nood en wijst je daarin de weg naar de Vader. Jezus kwam naar de aarde om mensen te redden. 'Kind, je zonden zijn je vergeven'. Dat was zijn hoogste woord. Mensen die zichzelf van God losmaken, die de navelstreng van hun leven doorsnijden, die worden door de Heer opgezocht. Hij ontfermt zich over zondaren en bewijst genade aan schuldigen. Nooit ben je voor de Heer te ver weg. Nooit zijn de belemmeringen voor Hem te groot.

Jezus Christus is voor ieder die Ander, die Tweede met wie je samen sterk staat. Waar ik struikel, richt Hij mij op. Waar ik het koud heb, geeft Hij warmte. Waar ik het onderspit delf, daar overwint Hij. Hij is mens geworden. Medemens. Tot aan het kruis. Om ons te redden van de verlatenheid, van de eenzaamheid, van de dood.

Je kunt beter samen zijn dan alleen. God zelf is er het bewijs van. Ook in God is immers verbondenheid en liefde. Tussen Vader, Zoon en Heilige Geest. Geen wonder dat God dit ook als wijsheid aan de mens meegeeft. En het als een zegen over de mens legt. Je kunt beter samen zijn dan alleen. In het evangelie van Jezus Christus krijgt dit een heel bijzondere klank. God zelf voorziet erin dat een mens niet alleen is. Maar een reisgenoot, een vriend, een trooster, een broer krijgt. In de persoon van Jezus Christus. De sterkte twee-eenheid die je kunt bedenken: De Heer Jezus Christus en de mens die hem volgt.

In Christus zie je de kracht van liefde. Liefde die zichzelf geeft. Liefde die trouw is, zonden vergeeft, geduld opbrengt, een nieuw begin maakt en het leven de glans van genade geeft. In Jezus Christus ben je nooit alleen.

** een drievoudig snoer?

Is liefde de derde streng? Van dat koord dat uit drie strengen is gevlochten en dat niet snel stuk te trekken is? Dat zou kunnen. Het is de verrassende uitsmijter van de Prediker. Hij spreekt steeds over het verschil van één alleen en twee samen. Maar in de conclusie van zijn onderwijs telt hij nog even verder: één, twee, drie! Dat lijkt simpel. Natuurlijk is het zo dat drie mensen nog weer sterker zijn dan twee. Maar dan kun je nog even doorgaan. Moet je met z'n tienden zijn om een moeilijke crisis te doorstaan? Kun je alles aan als je honderd goede vrienden hebt? Ben je pas veilig in deze wereld, als er duizend mensen achter je staan? Nee, dat bedoelt de Prediker niet. Want inderdaad... dan kun je nog wel even doorgaan.

Over de drie strengen van het koord is al veel geschreven en gepreekt. Wat bedoelt de Prediker met de drie strengen? Zijn punt is wel duidelijk: een vervlechting van drie strengen maakt het koord sterk. Ook al staat het er niet met zoveel woorden, toch ben ik ervan overtuigd dat het drievoudig koort voor de Prediker wel alles met God te maken.

De Prediker is in zijn boek bezig met de grote vragen van het leven: wat is zinvol, wat heeft blijvende waarde. Hij is niet optimistisch. Maar het is geen visie zonder God. Door hele hele boek heen is een gouden draad geweven: 'Heb ontzag voor God'. Hoe de wereld ook verloopt, 'heb vertrouwen in de Heer'. Ook al begrijp je niets van het leven, 'houd respect voor de Schepper'. Ook al weet je niet waar je het zoeken moet, 'luister naar de

stem van de Heer.' Ook al lijkt het zinloos wat je doet, 'houd het contact met God levend.' Dat is leven met God. De gouden draad van de Prediker.

Een drievoudig snoer. Dat is een verbondenheid tussen twee mensen, waarin die gouden draad is ingevlochten. De draad van God. De band van de liefde, die samen-zijn tot een kracht maakt. Dat geldt in het bijzonder voor een huwelijk: laat Christus in je huwelijk wonen, die de bron van liefde en trouw is. Maar het geldt ook voor vriendschappen en familiebanden: bid voor elkaar en zoek naar Gods liefde voor de ander. Zo ontstaat dat sterke koord, uit drie strengen gevlochten.

**** ga christelijk bezig met je relaties!**

In de komende zijn verschillende activiteiten gepland om bezig te gaan met relaties. Niet iedereen staat daar misschien om te springen. Omdat je het onnodig vindt. Omdat het te persoonlijk wordt. Omdat het misschien teveel oproept. Omdat je jezelf niet zo'n prater vindt. Omdat je denkt dat het alleen voor getrouwde mensen is. Allerlei dingen kan ik daarbij bedenken.

U hoeft van mij niet met de activiteiten mee te doen deze week. Hoewel iedereen van harte welkom is. Maar u hebt wel een opdracht om aan het werk te gaan met de wijsheid van God. Dat je beter samen kunt zijn dan alleen. Dat een koord dat uit drie strengen is gevlochten, niet snel stuk is te trekken.

Wijsheid van God die je alleen maar tot je schade kunt negeren. God maakt ons duidelijk dat je leven betekenis en waarde krijgt in de verbondenheid met mensen om je heen. Zonder mensen is je leven leeg. Zoek dan die mensen, geef inhoud aan die verbondenheid. God maakt ons duidelijk dat je alleen maar leven kunt samen met anderen. Voor de hulp, warmte en kracht die je nodig hebt. Investeer dan in je relaties. Kies voor de liefde die aan je contacten meerwaarde geeft. Dat geldt voor vriendschappen en familiebanden. En het geldt voor broeders en zusters in het geloof. En het geldt helemaal voor de meest intieme en duurzame relatie van het huwelijk.

Wat een zegen dat God mensen aan mensen geeft! En dat de Heer op die manier zichzelf aan je geeft. De gouden streng van zijn aanwezigheid. Ook al zijn relaties niet volmaakt, komen mensen aan elkaar tekort, stellen vrienden teleur en loopt het in je huwelijk moeizaam. We zijn mensen. Jij ook. Toch komt de Heer door anderen je leven binnen. En bewijst daar zijn genade.

De zegen van mensen om je heen, maakt je ook verantwoordelijk. Dat je je ervoor inzet om de relaties tot bloei te brengen. En dat je je relaties vult met de liefde van de Heer. Misschien dat de activiteiten in de komende week daarbij kunnen helpen. Maar belangrijker is, dat je je laat leiden door de Geest van Christus. In alle relaties waarin de Heer je geplaatst heeft. Omdat Hij zich aan jou verbonden heeft.

Amen